

Oahppopládna - Jo2 duodje

Dette er en lulesamisk oversettelse av den fastsatte læreplanteksten.
Læreplanen er fastsatt på nordsamisk.

Oahppopládna - Jo2 duodje Sámedigge mierredam njuolgadustjállagin
09.02.2021, láhkavuodo: snjilltjamáno 17.b 1998 nr 61 láchka vuodoskávlá ja
joarkkaåhpadosá birra (åhpadosláhka) §6-4 nuppát ladás. Dájman 01.08.2021
rájes

Fámon 01.08.2021 rájes

Fága birra

Fágaj relevánsa ja guovdásj árvo

Jo2 duodje-fágan galggá duodjuhit ja duodjebuktagijt ávdđánahttet ma sáme duojev ja duodjuhimev vieledi. Gá praktihkalattjat barggi árbbedábálasj ja sjuggelis duojij ma li duon dán ábnasijs dagáduvvam, iesjuhtiklágásj tehnikkaj, vædtsagij ja masjijnaj de oahppe máhttegáhti ja duodjefágaj sierralágásjuodajda oahpásmuvvi. Prográmmafága galggi duodjáriijt gárvedahttet gudi vijddásap oasstij duodjebuvttadimdarbov gábttti, sihke priváhta, almulasj ja sjuggelis æládusájda. Prográmmafága galggi vájkkudit jut duodjebuktaga ma buvtaduvvi li vuododum guoddelisvuohtaj, kvalitehttaj, kultuvrraj ja histávrráj, ja jut fáhka aj árbbedábálasj máhtov joarkedahtta ja ressursajt boahhte ájgijda várajda válldá.

Gájka fága galggi áhpadusá árvvovuodov duohtan dahkat. Jo2 duodje galggá viehken váj fágálasj identitehtta ávdđán, luondov vielet ja máhto árbbedábij ja kultuvrraárbe moattebelakvuoda ja variasjavná birra bisoduvvi. Álggoálmukperspektijvajn, sáme árvoj ja sámezielajn vuodon áttjudi oahppe máhtov dábij, sosiála nárma, rituálaj, etihka ja estetihkalasj almodimvuogij birra. Duodjeoahppo galggá ávdedit aktandoajmmamav, duodjuhimielav, individuella ávdđánahttemav ja demokratijjalasj prosessaj oassálasstemav. Prográmmafágajda gullu aj árvvaladdat njuolgadusájt ja sjehtadallamijt ma barggodilláj guoski, ja reflektierit ietjas barggodile birra.

Guovdásj elementa

Ábnasmáhtto, buvtadibme ja kultuvrraárbe

Ábnasmáhtto, buvtadime ja kultuvrraárbe guovdásj elementan la sáhka jut dábddá, vállji, viedtjá ja giehtadallá luondo ábnasiijt árbbedábálasj vuogij milta. Ja de l sáhka jut árbbedábálasj ja ietjá hiebalasj vuogij duodjuj. La aj sáhka dájmalattjat adnet duoje fáhkabuojkuldagájt, ja máhtov ávdđánahttet duodjeárbbedábij birra ja dajt vieledit.

Ábnasdádjadus, vædtsaga ja ræjdo

Ábnasdádjadus, vædtsaga ja ræjdo guovdásj elementan la sáhka luondoábnasiij ja ietjá ábnasiij dábddomerkaj dádjadusás funksjavnálasj buktagij dahkama diehti. La aj sáhka dahkat, ájmon adnet ja adnet hiebalasj vædtsagijt, masjijnajt ja ræjdojt varresvuoda, birrasa ja sihkarvuoda doajmme njuolgadusáj milta.

Duodje- ja desájnnaprosessa

Duodje ja desájnnaprosessa guovdásj elementan la sáhka diedulattjan sjaddat jut hábme, funksjávnná, bájno ja ábnasa li árbbedábálasj duoje elementa. La aj sáhka buktet ietjas ja iehtjádij barggoprosessajt árvustallat ja dokumentierit. Ja de l sáhka boahteájggásasj desájna ájálvisáj ja innovatijva buktagij ávddánahttemis, maj vuodon li árbbedábálasj duoje elementa.

Fágajgasskasasj tiemá

Álmmukvarresvuohta ja bierggim

Jo2 duojen merkaj fágajgasskasasj tiebmá álmmukvarresvuohta ja bierggim ahte rubbmelattjat ja sjuggelit duodjuj. Ja de l sáhka barggovuogij ávddánahttemis ma bukti buorre barggoteknikajt, ergonávmálasj barggamvuogij, barggomielav ja rijbbamdåbdov, ja mij oahppij identitiehtav nanni. Dan diehti hæhttu barggat varresvuoda, birrasa ja sihkarvuoda doajmme njuolgadusáj milta, ja suoddjimræjdojt, dáhtátjállusij ja adnembagádusáj adnet ja várrogis liehket tjemikálihij anediijn. Dá gálggi liehket luondulasj oase duodjuhimes.

Guoddelis ávddånibme

Jo2 duojen merkaj fágajgasskasasj tiebmá guoddelis ávddånibme ahte lájttálasat reflektieri ábnasij ano badjel duodjuhattijn. Ja de l sáhka jut ávkástallá iesjguhtik jábij ja ájggudagáj luondoboanndudagáj dahkama diehti duodjebuktagijit ma li stuovvása, funksjávnnálattja ja boahteájggáj hiebaduvvam. Dasi gullu aj máhttet ájge nalluj luondo ævtoj milta bierggit ja ienep diedulasjvuohta luondoábnasij guoddelis ano ja ábnasij ádåsis ávkástallama birra. Jo2 duodje l oasse værálda luondo- ja kultuvrraárbe sihkarasstemis, ja la viehkken guovlo ja bájke kultuvrav ja buktagijit ávdedittjat.

Vuodotjehpudagá

Njálmásasj tjehpudagá

Jo2 duoje njálmásasj tjehpudagá li dádjadit ja adnet fáhkagielav barggoprosessaj, tjoavddusij ja fágalasj árvustallamij birra ságastaládiijn. Da merkaj spontána ja gárvedum ságastallamijn gulldal ja oasstijt vásstet gá dievnastusáj ja diñngomij birra gatjádalli. Dat merkaj aj árvvaladdá, reflektieri ja ávddånbukta fágalasj tiemájt aktu ja iehtjádij siegen.

Buktet tjället

Buktet tjället Jo2 duojen la buktet adnet fáhkaterminologijjav ja moattelágásj tjállemstratesjijajt barggoprosessajt, buktagijit ja dievnastusájit tjielggjit. Dat

merkaj átsát ja reflektieri fágallasj tiemáj ja tjuolmaj birra, hábbmi argumentasjávnav ja adná gáldojt lájttálisát váj dajt máhtta guorrat. Buktet tjállet merkaj aj ietjas tevstaj kvalitehtav sihkarasstá.

Buktet láhkát

Buktet láhkát Jo2 duojen la dádjat ja adná tevstajt, fáhkagirjálásjuodav, visuála ávddánbuktemijt, merkajt ja symbávlájt sáme ja ietjá iemeálmugij duojen ja kultuvrraávdánbuktemin. Dat merkaj adná gáldojt lájttálisát váj dajt máhtta guorrat. Dasi gullu aj javllá ja dádjat addnebagádusájt, barggo- ja sihkarvuotabagádusájt, bargotjuorggamijt ja ietjá tjielggidusájt majna li merka ja symbávlá ma barggij guoski.

Buktet riekknit

Buktet riekknit Jo2 duojen la máhtta adnet riikajgasskasasj ja sáme mihttoavtagájt, ja ábnasanov ja gálojt riekknit. Dasi gullu konstruksjávnavjt analysierit ja merustit ja skándaj hiebadit iesjguhtiklágásj duodjebuktagijda.

Digitála tjehpudagá

Digitála tjehpudagá Jo2 duojen la máhttet áttjudit ja gaskostit diedojt duodje- ja desájnnaprosessajn aktu ja iehtjádij siegen digitála ressursaj viehkken. Digitála tjehpudagá li árvustallat, giehtadallat ja aktij biedjat diedojt, gáldojda liehket lájttális ja vuosedit dajda. Dasi gullu aj etihkalasj diedulasjuodav ávddánahtta ja vuoset digitála jiermev gá njuolgadusájt ja nármajt tjuovvu.

Máhtudakulme ja árvustallam

Ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbe

Ábnasmáhtto, duodjuhime ja kultuvrraárbe máhtudakulme

Áhpadusá ulmme le oahppe galggá máhttet

- ábnasijt válljit, áttjudit, giehtadallat ja rádjat hiebalasj, etihkalasj ja birássiesste vuogij bájkálasj ressursaáttjudime ja árbedábe milta
- tjielggit makkir iesjvuoda ja funksjávna luondoábnnasijn ja ietjá dibma, garra ja plastihkalasj ábnasijn li ja reflektierit daj badjel, ja dav ávkástallat duodjeprosessaj bargadijn ja teknikajn
- adnet ietjas barggosajev árnigin iehtjádij siegen ja adnet vædtsagijt ja masijijnajt varresvuoda, birrasa ja sihkarvuoda doajmme njuolgadusájt milta, vaj ergonomijjav aj vielet
- duodjuhit árbedábálasj skándaj ja mála milta ja iesjguhtiklágásj duodjuhimteknikajt adnet

- praktihkalasj bargon adnet fáhkaterminologijjav ja árbbedábálasj sáme mihttimavtadagájt ja reflektierit daj árvo badjel
- duojev adnet vuosedittjat ietjas fágallasj identitiehtav, tjanástagáv ja moattebelakvuodav iemeálmukperspektijvan
- árvustallat, buohtastahttet ja tjielggit iesjuhtik Sáme guovloj duojev
- iesjuhtiklágásj vædtsagijit, masjijnajt ja hiebalasj teknologijjav adnet, giehtadallat ja aktij biedjat garra, plastihkalasj ja dibma ábnasijit
- álkkes vuogijn ájmon anedit nævojt, ræjdojt, vædtsagijit ja masjijnajt varresvuoda, birrasa ja sihkarvuoda doajmme njuolgasusáj milta
- árvustallat ábnasij dágálasjuodav, divvommáhttelisvuodav ja ádásisanov, ja adnet ábnasijit guoddelis vuogij milta
- lájttálisát ja etihkalattjat reflektierit duoje ano ja gaskostime birra iesjuhtiklágásj aktijvuodajn
- giedajn ja digitála ressursaj stuoredit ja unnedit sárggomijit, skándajit ja barggotjuorggamijit, ja praktihkalasj bargojn dajit adnet
- ietjas ja iehtjádij bargojn kvalitehtav árvustallat funksjávna, estetihkalasj ávddånbuktema ja guoddelisvuoda hárráj
- tjielggit bájkálasj ja regiávnaálasj duodjeárbbedábijit histávruálasj perspektijvan ja árvvaladdat gáktu duodjeárbbedábijit máhttá boahhte ájgijda gáhttit ja ávddánahttet
- árvvaladdat makkir gájbbádasá ja vuorddemusá li avtaárvulasj ja sebrudahtte vidnudakdoajmmaj, ja buojkudallat makkir vælggogisvuodajit ja rievtesvuodaj barggovadden ja barggen li barggoiellemin

Áhpadattijn árvustallam

Áhpadattijn árvustallam galggá viehkken ávdedit oahppamav ja máhtudagáv ávddánahttet. Oahppe vuosedit ja ávddánahtti máhtudagáv prográmmafágan ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbbe gá adni máhtov, tjehpudagájt ja lájttális ájádallamav gá galggi prográmmafága dahkamusájt tjoavddet.

Áhpadiddje galggá sajev hiebadit oahppe vájkkudibmáj ja moattebelak bargojn oahppe oahppammielav arvusmahttet. Áhpadiddje máhttá dahkamusájt vaddet ma gábtitji moadda jali divna prográmmafágajit. Áhpadiddje ja oahppe galggi ságastallat oahppij ávddánime birra prográmmafágan ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbbe. Oahppe galggi bessat vuosedit majt bukti, ja ietjas fágallasj ávddánime badjel reflektierit. Áhpadiddje galggá bagádallat ienep oahppama gáktuj ja áhpadimev hiebadit navti váj oahppe bassi bagádallamij milta adnet ietjasa máhtudagáv prográmmafágan ávddánahttájit.

Loahppaárvustallam

Ábbálasjkarakterra galggá gávvidit oahppe ábbálasj máhtudagáv prográmmafágan ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbbe gá fága áhpadibme álliduvvá. Áhpadiddje galggá plánit ja dilev láhtjet váj oahppe

bessi vuosedit máhtudagása prográmmafágan iesjguhtiklágásj vuogij. Máhtudakulmij vuodon galggá áhpadiddje árvustallat gáktu oahppe vuosedi dádjadimev, reflektierimdájdov ja dájdov lájttálisát ájádallat, ja gáktu iesjguhtiklágásj aktijvuodajn rijbbi ja dahkamusájt tjoavddi. Áhpadiddje galggá biedjat karakterav ábnasmáhto, duodjuhime ja kultuvrraárbe prográmmafágan máhtudagá milta mav oahppe la vuosedam gá pláni, tjadát, árvustallá ja dokumentieri ietjas fágallasj bargov.

Duodje- ja desájnnaprosessa

Duodje- ja desájnnaprosessaj máhtudakulme

Áhpadusá ulmme le oahppe galggá máhttet

- átsádit ábnasij, teknihkajt, ivnij ja hámi, ja átsádit máhttelisvuodajt buktagijt ávddánahttet duojes
- giedajn ja digitála ressursaj hábbmit bargotjuorggamijt, sárggomijt ja modellajt ádá buktagijt ávddánahttemin
- ávddánahttet duodjebuktagav idejas gárves buktagijt, árvustallat ábnasválljima, produktivitehtav ja mávsánisvuodav, ja ávddánbuktet dav vuobdadimplánan
- átsádit sáme symbávlájt, hámi, ornamentihkav, iemeálmugij duojev ja dájdav ja inspirasjávna dajs oadtjot ietjas bargojda
- dokumentierit ja gaskostit desájnnaprosessav ja árbbedábálasj duodjeprosessav
- adni ja tjielggit njuolgadusájt ma guoski dahkkerievtesvuodajda
- tjielggit makkir duodjeorganisasjávna, dájdorganisasjávna ja ietja institusjávna li Sámen ja gáktu ávkástallap dajt ja reflektierit sijá sebrudakrálla badjel

Áhpadattijn árvustallam

Áhpadattijn árvustallam galggá viehkken ávdedit oahppamav ja máhtudagáv ávddánahttet. Oahppe vuosedi ja ávddánahtti máhtudagáv prográmmafágan duodje- ja desájnnaprosessa gá adni máhtov, tjehpudagájt ja lájttális ájádallamav gá galggi dahkamusájt tjoavddet fágan.

Áhpadiddje galggá sajev hiebadit oahppe vájkkudibmáj ja moattebelak bargoj viddnooahppe oahppammielav arvusmahttet. Áhpadiddje máhtta dahkamusájt vaddet ma gábtji moadda jali divna prográmmafágajt. Áhpadiddje ja oahppe galggi ságastallat oahppij ávddánime birra prográmmafágan duodje- ja desájnnaprosessa. Oahppe galggi bessat vuosedit majt bukti, ja ietjas fágallasj ávddánime badjel reflektierit. Áhpadiddje galggá bagádallat ienep oahppama gáktuj ja áhpadimev hiebadit navti váj oahppe bessat bagádallamij milta adnet ietjasa máhtudagáv fágan ávddánahttájt.

Loahppaárvustallam

Loahppaárvustallam galggá gávvidit oahppe ábbálasj máhtudagáv prográmmafágan duodje- ja desájnnaprosessa gå fága áhpadibme álliduvvá. Áhpadiddje galggá plánit ja dilev láhtjet váj oahppe bessi vuosedit máhtudagása prográmmafágan iesjguhtiklágásj vuogij. Máhtudakulmij vuodon galggá áhpadiddje árvustallat gåktu oahppe vuosedi dádjadimev, reflektierimdáj dov ja dáj dov lájttálisát ájádallat, ja gåktu iesjguhtiklágásj aktijvuodajn rijbbi ja dahkamusájt tjoavddi. Áhpadiddje galggá biedjat karakterav duodje- ja desájnnaprosessa prográmmafágan máhtudagá milta mav oahppe la vuosedam gå pláni, tjadát, árvustallá ja dokumentieri ietjas fágallasj bargov.

Árvustallamárnik

Ábbálasj árvustallam

Ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbbe: Oahppiijn galggá akta ábbálasjkarakterra Duodje- ja desájnnaprosessa: Oahppiijn galggá akta ábbálasjkarakterra.

Eksámen oahppe

Ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbbe ja duodje ja desájnnaprosessa: Oahppe galggá fágajgasskasasj praktihkalasj eksámav válldet manna aktisasj prográmmafága li fáron. Njálmasasj eksábma bájkálattjat dagáduvvá ja sensurieriduvvá. Eksáman galggá liehket gárvedimoasse.

Eksámen privatista

Ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbbe: Privatissta galggá tjálallasj eksámav válldet prográmmafágan. Fylkkasuohkan mierret jus galggá liehket gárvedimoasse privatistajn bájkálattjat mierreduvvam eksáman. Duodje- ja desájnnaprosessa: Privatissta galggá tjálallasj eksámav válldet prográmmafágan. Fylkkasuohkan mierret jus galggá liehket gárvedimoasse privatistajn bájkálattjat mierreduvvam eksáman. Ábnasmáhtto, duodjuhibme ja kultuvrraárbbe ja duodje ja desájnnaprosessa: Privatissta galggá fágajgasskasasj praktihkalasj eksámav válldet manna aktisasj prográmmafága li fáron. Eksábma dagáduvvá ja sensurieriduvvá bájkálattjat. Fylkkasuohkan mierret jus galggá liehket gárvedimoasse privatistajn bájkálattjat mierreduvvam eksáman.